Politička odluka

Premijer Andrej Plenković je u više navrata svoju odluku nazvao političkom. Izjava kako je odluka politička daje toj i takvoj izjavi neko posebno, važno, značenje. Svaka je odluka koju donose političari politička. To se razumije samo po sebi. Ako dobro interpretiram gospodina Plenkovića, izraz politička odluka znači kako nije moguće o odluci raspravljati i kako je članovi HDZ-a imaju bez pogovora prihvatiti kao svoju odluku. Pogledajmo što predstavlja politička odluka.

U demokratskim sustavima politika je „sluga“ naroda. Najbolja je politika koja polazi od interesa građana. Ukoliko koristi određene mjere nisu neposredne, političari inzistirajući na odlukama iste donose jer im analize pokazuju da će usprkos početnim „gubicima“ građani bolje i slobodnije živjeti sutra nego što to žive danas. To su pravi političari koje ponekad nazivamo državnicima. Kinezi su poseban slučaj koji učinke svojih odluka donose u korist budućih generacija. Nije to politika Kine danas. Današnja politika Kine ima svoje ishodište u prošlosti kad je Kina bila vodeća svjetska sila. Prema tome, političari su spremni odstupiti od svojih funkcija samo zato jer javnost, nema spoznaje, ne prihvaća njihove odluke u koje su uvjereni i koje za političara, koji je donio odluku, predstavljaju njihov smisao i sadržaj. Postoji vrijeme ugroze, tada političari moraju donositi vrlo teške i presudne odluke koje mogu biti pogubne za budućnost odnosne zemlje. Tako političke odluke valja koristiti u slučajevima koji su dramatični i donose se u posebnim kritičnim trenucima u kojoj se nalazi odnosna zemlja.

U vrijeme mira, društvene su norme upisane u ustavima zemalja pa je zadatak politike da u okviru ustavnih načela provode politiku koja će unaprijediti sve aspekte života u odnosnoj zemlji. Da bi politika bila učinkovita polazi od analiza i dijagnoza stanja područja koje želi mijenjati. Tako politika ima jasno polazište što joj je činiti. Uobičajeno je da, temeljem analize i dijagnoze, znanost ponudi rješenja sa svim pozitivnim i negativnim učincima određene mjere. Tu dolazimo do operativne političke odluke koja će biti na crti normativnog određenja politike na vlasti. Jedna politička opcija će preferirati rad, a druga kapital. Međutim, u uređenim zemljama nema dramatične razlike u preferiranju bilo rada bilo kapitala. Nema velike razlike u SAD-u između demokrata i republikanaca. Â Radi se o nijansama. To posebno vrijedi u vrijeme tržišne države koja ima daleko manji broj stupnjeva slobode nego što je to bio slučaj s nacionalnom državom. Kad sam već spomenuo rad i kapital valja kazati kako izvanjsko u tržišnoj državi određuje moguća rješenja. Tako ako plaće nisu dostane za očekivati je da će građani emigrirati u zemlje gdje su plaće veće. Jednako tako ukoliko se vlast maćehinski odnosite prema kapitalu, gospodarstvu, vlasnici će nastojati izmjestiti gospodarsku aktivnost u područje gdje su povoljniji uvjeti poslovanja.

Problem u Lijepoj našoj je u tome što politika nije javno dobro. Biti političar znači biti privilegiran. Kad je zemlja nerazvijena, slučaj Lijepe naše, Â Â tada političari postaju male zvijezde, mini star, koje odlučuju o sudbini građana. Oni putem poreza uzimaju građanima koji stvaraju dodanu vrijednost Â kako bi, putem transfera ili subvencija, dali onim skupinama koje su glasale ili će glasati za njih. Tako dolazimo do političkih poreza koji su uobičajeni u demokratskim sustavima, ali nisu dominantni. To se može tolerirati u manjoj mjeri. Međutim, kad ta i takva politika postaje temeljni mehanizam funkcioniranja vlasti tada nastaju broji problemi koji se, u vremenu, kumuliraju i multipliciraju. Potreban je samo korak da takvo društvo osvoji korupcija. Izostanak demokratskih procesa uvijek i svuda širom Â otvara vrata nezakonitim i svojevoljnim ponašanjima političara. Zato građani ne vjeruju politici i državnim institucijama. Churchill je bio u pravu kada je kazao kako je demokracija loša, ali danas ne postoji niti jedan bolji način organiziranja društva. Da bi demokracija uopće funkcionirala potrebni su osigurači. Kontrolni mehanizmi su u samoj osnovi koja dijeli društva na demokratska i ona koja to nisu. Kod nas bi to morao biti predsjednik države koji je neposredno izabran od naroda. U protivnom predsjednik države predstavlja ukras koji nikom ne treba.

Hrvatska je u procesu velikih previranja. Nisam siguran da politika ima želju da se sučeli s problemima koji su prisutni i, još više, s problemima koji tek dolaze. Iz prošle krize nismo ništa zapamtili. To je dovoljan razlog da nam se problemi kad dođe kriza ponove. Činjenica da je globalni svijet nekoliko puta više kreditno zadužen nego što iznosi svjetski BDP upozorava kako su prisutni brojni mjehuri. Mjehuri su velika opasnost, posebno za manje razvijene i zadužene zemlje. Postavlja se pitanje što ćemo učiniti i kakve ćemo političke odluke donijeti kako bi smanjili pogubne učinke krize? Dosadašnja iskustva u slučaju svih vlada, od osamostaljenja Lijepe naše, ne daju nam opravdanje za optimizam. Svi su argumenti usmjereni u pravcu zabrinutosti. Tako je nastao izraz „katastrofičar“ u Lijepoj našoj. Tragično je da katastrofičari ostaju katastrofičari samo zato jer su na vrijeme upozorili kako nam prijete mnoge ugroze. Političarima to ne odgovara jer bi ih suočavanje s problemima prisililo da umjesto „donatorske“ politike vode javnu politiku u interesu svih građana.